

Sygn. akt V U 511/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Radosław Buko**

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Pezena

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2013 roku w Słupsku

odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 28 lutego 2013 roku znak (...)

w sprawie **J. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej J. P. prawo do emerytury na podstawie art.184 w zw. z art.32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 roku numer 153 poz. 1227 ze zm.) od dnia 11 lutego 2013 roku, nie stwierdzając odpowiedzialności organu rentowego

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.02.2013 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej J. P. prawa do emerytury argumentując, że nie wykazała ona wymaganego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Odwołując się od powyższej decyzji ubezpieczona podniosła, że wydana decyzja jest dla niej krzywdząca, gdyż cały okres zatrudnienia w (...) pracowała przy klejeniu elementów obuwia.

Pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu wskazał, że uwzględnił ubezpieczonej okres od 20.10.1982r. do 31.01.1995r. pracy w szczególnych warunkach w Fabryce (...) w S..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. P., urodzona (...), złożyła w dniu 11.02.2013r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosek o przyznanie emerytury. Od 1.12.2012 roku ubezpieczona nie pracuje.

dowód: akta ZUS: wniosek k. 1 – 2, kwestionariusz k 4

Organ rentowy uznał ubezpieczonej za udowodniony według stanu na dzień 01.01.1999r. okres pracy 23 lata 9 miesięcy i 11 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonej 12 lat 7 miesięcy i 2 dni zatrudnienia w warunkach szczególnych.

dowód: akta ZUS: zaskarżona decyzja z dnia 28.02.2013 r.- k. 16 – 16v, karta przebiegu zatrudnienia – k. 14 – 15

W okresie od 6.09.1973r. do 31.05.1995 roku ubezpieczona J. P.zatrudniona była w (...)Zakładach (...)w S.na stanowisku obuwnik – szwacz. Początkowo ubezpieczona przyuczała się do zawodu a od 20.09.1973 zaczęła pracować jako obuwnik – szwacz. Początkowo na taśmie nr 430B następnie 438 B, później 437 B. Wydział szwalni swoją nazwę wzięła od zakładów (...), na których się wzorowali. Postęp technologiczny powodował, że przestał być działem czysto szwalniczym, powinien się nazywać montaż cholewek, ale nazwę utrzymano zgodnie z tradycją. Praca ubezpieczonej polegała na smarowaniu klejem obłożyn, cholewek, była to praca z użyciem klejów takich jak butapren, mleczko kauczukowe, S - 10. Ubezpieczona przez cały okres swojej pracy była narażona na opary klejów. Wykonywała czynności ręczne przygotowujące do szycia Szwalnia mimo, że tak się nazywała nie wymagała jedynie szycia a złożonych technologicznie procesów przygotowawczych. Żeby uszyć cholewkę dużo osób musiało ją przygotować czyli posklejać, ścieniać, obrobić, opalić. W procesie produkcji stosowano wiele klejów, rozpuszczalników. Nawet przy sprawnie działającej wentylacji stanowiskowej niemożliwe było odizolowanie pracowników od szkodliwych warunków. Ubezpieczona była narażona wykonując swoją pracę na czynniki szkodliwe. W latach 70 – 80 XX wieku początkowo nie odnotowywano w dokumentacji pracowniczej faktu pracy w szczególnych warunkach. Pierwsze adnotacje pojawiły się w dokumentacji ubezpieczonej od dnia 1.01.1987r. nie we wszystkich okresach pracy w szczególnych warunkach pracownicy pracujący w tych warunkach otrzymywali dodatek szkodliwy.

Ubezpieczona otrzymała od pracodawcy świadectwo pracy w szczególnych warunkach obejmujące okres od 20.10.1982r. do 31.05.1995r. ubezpieczona bezskutecznie kilkakrotnie domagała się od pracodawcy zmiany wystawionego świadectwa wskazując na oświadczenia współpracowników.

Ubezpieczona poza okresem zaliczonym przez pozwanego pracowała w szczególnych warunkach w okresie od dnia 6.09.1973r. do dnia 1.09.1974r. i od dnia 26.08.1978r. do dnia 31.08.1982r. oraz od 2.do 19.10.1982r. łącznie 17 lat 7 miesięcy i 20 dni zatem niewątpliwie według stanu na dzień 1 stycznia 1999 roku posiadała ponad 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych.

dowód: akta sprawy: wyjaśnienia ubezpieczonej k 19 – 19v. 00:03:49 – 00:19:51 akt sprawy, zeznania świadka Z. G. – k. 19v. 00:22:14 – 00:27:16 akt sprawy, zeznania świadka B. S. - k. 20 00:32:39 – 00:38:06, , zeznania świadka B. S. - k. 20 00:32:39 – 00:38:06 , zeznania świadka W. T. - k. 20v – 00:38:24 – 00:42:33, , zeznania świadka K. P. - k. 34v – 00:07:30 – 00:26:02, , zeznania świadka K. D. - k. 34v - 00:27:40 – 00:35:28, zeznania świadka Z. K. – k. 35 00:36:27 – 00:41:23, zeznania świadka W. W. – k. 35 – 00:43:36 – 00:49:29, zeznania świadka I. Z. – k. 35 00:51:27 – 00:57:29

Ubezpieczona nie jest członkiem OFE. Nie pozostaje również w stosunku pracy (bezsporne).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej J. P. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27

W myśl ust. 2 art.184 emerytura przysługuje ubezpieczonym, którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, to 20 lat w przypadku kobiet (art.27 pkt.1). Wiek emerytalny wynika z § 4 ust. 1pkt.1 rozporządzenia Rady Ministrów dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm), do którego odsyła art.31 ust.4 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dla kobiety jest to 55 lat.

Ubezpieczona w dniu 25.09.2009 r. ukończyła 55 lat (wniosek z dnia (...)). Nie jest członkiem OFE. Posiada wymagany staż pracy liczony na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 01.01.1999r. (okoliczność bezsporna).

Jedyną sporną przesłanką jaką musiała ubezpieczona udowodnić w przedmiotowej sprawie była praca w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat według stanu na dzień 01.01.1999r.

W ocenie Sądu jest oczywiste, iż brzmienie zajmowanego stanowiska, jakie widnieje w dokumentach prowadzonych i wystawianych przez pracodawcę nie może mieć rozstrzygającego znaczenia w sprawie. Decyduje rodzaj wykonywanej pracy, co nadto wynika z powołanych wyżej przepisów prawa, w szczególności art. 32 ust.2 który stanowi, iż dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w obniżonym wieku za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Rodzaje prac ustala się na podstawie powołanego już wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, który w załączniku A w Działach od I do XIV wymienia rodzaje prac, które są pracą w warunkach szczególnych.

W Dziale VII poz. 14 powyższego rozporządzenia oraz w zarządzeniu nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego Lekkiego z dnia 07 lipca 1987 roku wymienione są związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego na stanowiskach:

- obuwnik – montażysta, formowacz i szwacz przy: ścieraniu, ścienianiu i szlifowaniu elementów wyrobów, nanoszeniu kleju i sklejanii wyrobów z użyciem klejów toksycznych, przy wykańczaniu wyrobów środkami chemicznymi, przy formowaniu cholewek, świekowaniu i przesywaniu obuwia – dublowaniu,
- prasowacz wyrobów przy użyciu urządzeń;
- rymarz przy ręcznym cięciu i formowaniu wyrobów;
- operator maszyn przy klejeniu pasów i pikowaniu;
- kaletnik, przy klejeniu wyrobów klejami toksycznymi.

Postępowanie w sprawach emerytalnych jest dwuetapowe. Przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 180 k.p.a.). Organ rentowy ma ograniczoną swobodę prowadzenia postępowania dowodowego. Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 , poz. 43 ze zm.), szkodliwość warunków pracy stwierdzają pracodawcy w świadectwie pracy lub świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionych według wzoru. Dokument ten jest dla organu rentowego wiążący nie tylko w pozytywnym, ale i negatywnym znaczeniu. Przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach.

Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę, uprzednio administracyjna, staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególnie przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zawarte w dziale III rozdziału 1 i 3 k.p.c. Według art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Ten wyjątek od ogólnych zasad wynikających z art. 247 k.p.c. sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999r. II UKN 619/98 OSNAP z 2000r. nr 11, poz. 439).

Postępowanie dowodowe wykazało, że w okresie od 6.09.1973r. do dnia 1.09.1974r. i od dnia 26.08.1978r. do dnia 31.08.1982r. oraz od 2.10.1982r. do 19.10.1982r. ubezpieczona J. P. zatrudniona była w (...) Zakładach (...) w S.początkowo przyuczając się do zawodu obuwnika – szwacza a następnie jako obuwnik - szwacz. Wydział szwalni swoją nazwę wziął od zakładów (...), na których się wzorowali. . Praca ubezpieczonej polegała na smarowaniu klejem obłożyn, cholewek, była to praca z użyciem klejów takich jak butapren, mleczo kauczukowe, S - 10. Ubezpieczona przez cały okres swojej pracy była narażona na opary klejów. Wykonywała czynności ręczne przygotowujące do szycia. Szwalnia mimo, że tak się nazywała nie wymagała jedynie szycia a złożonych technologicznie procesów przygotowawczych. Żeby uszyć cholewkę dużo osób musiało ją przygotować czyli posklejać, ścieniać, obrobić, opalić. W procesie produkcji stosowano wiele klejów, rozpuszczalników. Nawet przy sprawnie działającej wentylacji stanowiskowej niemożliwe było odizolowanie pracowników od szkodliwych warunków. Ubezpieczona była narażona wykonując swoją pracę na czynniki szkodliwe. W latach 70 – 80 XX wieku początkowo nie odnotowywano w dokumentacji pracowniczej faktu pracy w szczególnych warunkach. Wszyscy zeznający w sprawie świadkowie zgodnie postrzegają ubezpieczoną jako osobę stale pracującą w narażeniu na opary klejów. Podkreślić należy, że tak twierdzą nie tylko współpracownicy ubezpieczonej, ale również zgodnie i kategorycznie jej przełożone – K. P., K. D., W. W..

Sąd w pełni dał wiarę przesłuchanym świadkom, gdyż w ocenie Sądu zeznania świadków wzajemnie się uzupełniają i pokrywają, są logicznie argumentowane. Ponadto świadkowie, to osoby które z racji zajmowanych stanowisk miały bezpośredni kontakt z ubezpieczoną w toku świadczenia przez nią pracy. Świadkowie to osoby, które miały bezpośredni kontakt z ubezpieczoną w trakcie świadczenia przez nią pracy w przedmiotowym zakładzie pracy, zorientowane zatem były w materii będącej przedmiotem ich zeznań.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu, zebrany materiał dowodowy jednoznacznie potwierdza kwestionowane przez organ rentowy zatrudnienie ubezpieczonej w warunkach szczególnych, we wskazanym przez ubezpieczoną w odwołaniu okresie. Postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczona w spornym okresie wykonywała pracę w szczególnych warunkach Tym samym twierdzenie, że J. P. wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale w spornym okresie, Sąd uznał za udowodnione.

Podkreślić należy, że organ rentowy ma obowiązek rzetelnego ustalenia okoliczności wpływających na prawo i wysokość emerytury. Za chybione należy jednak uznać stanowisko, że jedynie dokument w postaci świadectwa pracy w szczególnych warunkach zezwalają na przyjęcie, że ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach. Ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. nr 153 poz. 1227 ze zm.) jedynie w art. 117 zawiera katalog określonych dowodów dla stwierdzenia niektórych okoliczności. Brak jest w art. 117 katalogu środków dowodowych dotyczących pracy w szczególnych warunkach, a zatem w tym zakresie stosownie do art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych postępowanie dowodowe reguluje kodeks postępowania administracyjnego, lub przepisy wydane na podstawie art. 123 tej ustawy. W ocenie Sądu Okręgowego w sytuacji gdy ustawa nie zawiera ograniczeń odnośnie dowodzenia pracy w szczególnych warunkach § 22 Rozporządzenia Ministra pracy i polityki społecznej z dnia 11.10.2011r.. w sprawie postępowania o

świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. nr 237 poz. 1412) nie ma oparcia w przepisach ustawy i jako sprzeczny z art. 117 nie powinien być stosowany.

Mając na uwadze omówione powyżej względy natury faktycznej i prawnej, Sąd uznając odwołanie za uzasadnione, w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej J. P. prawo do emerytury począwszy od 11 02.2013 roku tj. od dnia złożenia wniosku, o czym orzeczono w sentencji wyroku.

Jednocześnie w oparciu o art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalnej Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieprzyznanie prawa do świadczenia. Sąd uznał bowiem, iż organ rentowy mógł mieć wątpliwości w zakresie świadczenia przez ubezpieczoną pracy w warunkach szczególnych. Zatem Sąd uznał, iż ustalenie faktycznego okresu pracy w warunkach szczególnych wymagało przeprowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego i okoliczność pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat została udowodniona przez ubezpieczoną w sposób nie budzący wątpliwości dopiero w toku postępowania sądowego.